

»Ura je pol šestih, ko se Paul po krepkem stisku roke loti smeri. Skala ni preveč hladna. Tokrat precnica hitro ostaja za nama. Kmalu sva pri svoji vrvi, ki sva jo tu pustila ob prvem poskusu. Paul jo s krepkim zamahom zaluča v globino. Vzpenjava se in uživava v plezanju; klini, ki sva jih zabila prejšnji teden, nama prihranijo veliko časa.

Kmalu sva spet na kraju, kjer sva pred tednom dni obrnila. Pričenja se merjenje s steno, ki nama od tod naprej ni znana. Ploščice ne dopuščajo, da bi lahko napredovala več kot štiri ali pet metrov brez pomoči tehnike. Paul se meter za metrom prebija po gladki poči. Končno ga ustavi previs, na vrsti sem jaz. Čeprav sem drugi, me napredovanje stane veliko truda in znoja. Končno Paul s pomočjo vrvne prečnice najde dobro rešitev, vendar naju tisto, na kar naleti, ne spravlja ravno v dobro voljo. Izmenoma vlečem vrvi, da bi tovarišu s tegom omogočil napredovanje. Kmalu je pet, šest metrov nad menoj, nato se spusti in izbije šest klinov, ki jih je maloprej zabil v skale. Potrebovala jih bova, če hočeva naprej. Počasi se vzpenja. Končno doseže rob strehe, kmalu nato ga ne vidim več.

Še zadnji udarec na varovalni klin in že zaniham v zrak; v hipu sem tri metre od skale. Sopiha je in ves preznojen se prebijem do Paula. Smehlja se. Nad nama je skala krušljiva, na vrsti je naslednji previs.

»Ni govora, da bi tu bivakirala,« meni Paul.

»Morda bo zgoraj bolje,« odvrnem. Potem na že utečen način zdelava tudi previs. Majhna votlina nad njim ni vabljliva, levo od nje je poševna gredina: tu bova bivakirala.

Naj pripoved dokonča Aschenbrenner:

»Ura je že devet zvečer. Po zajtrku si danes še nisva privoščila počitka. Herman si najde sedišče, pred nočnim hladom ga bo varoval moj

plašč. Jaz se stisnem v navzgor potekajočo skalnato razpoko, v kateri se lahko obdržim samo, če se v njo zagozdim z nogama. Kljub temu kmalu zaspim. Spanec seveda ne traja dolgo. V snu me tlačí mora, neka zlobna sila me hoče potisniti v globino. Krik obtiči v grlu, ko se predramim, viseč na svojem stojiščnem klinu, saj sem že povsem spolzel iz razpoke. Zgodba se ponoči še nekajkrat ponovi.

LAHKO KLJUČNO MESTO

Končno se porodi nov dan. Najin zajtrk ne traja dolgo. Trdi zvoki kladiva so najina jutranja glasba, ki odmeva od previsov nad nama. Premagava manjšo streho, čemur sledi prečka v levo. Ko preplezava veliko streho v zgornjem delu stene, ni sledu o pričakovanih težavah domnevnega ključnega mesta. Široka poč ponuja presenetljivo enostavno rešitev. Še malo in že se v lahki plezariji vzpenjava proti vrhu.

Ura je štiri popoldne.

Žametno mehka trava zapeljivo vabi k počitku, naju pa grozeči nevihtni oblaki silijo k takojšnjemu povratku. Sledče grebenu hitiva k Travniški škrbini. Ulije se krepak naliv, veslop otežkočajo še megla in strmi, zasneženi žlebovi.

Toda v koči zaspiva kot ubita, zjutraj pa naju okrepča obilen zajtrk. Ko je po njem, moram še k vstopu po najino vrv, gorske čevlje in nahrbtnik.«

* * *

»V pol stoletja, ki je sledilo temu dogodku, sta se plezalna tehnika in oprema pač spremenili, preplezana je bila marsikatera težka smer. Kljub temu pa v meni ostaja lep spomin na dni trde plezarije in doživetij polno pustolovščino v severni steni Travnika.«

»... - - -
Priredil: P. Segula

Janezov vozec

Najprej je bila vrv in potem je bil vozec. Za oboje velja, da je precej stara zadeva. Starejša od nadzorovane uporabe ognja in mlajša od človeka.

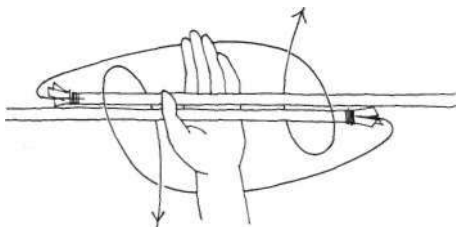
Vrvi vežemo z drugim kosom vrvi, z vrvijo privezujemo predmete ali sebe, vežemo drseče ali mrtve zanke, spletaemo... Vozli v večini nosijo imena po svojih lastnostih, kraju in načinu, kjer jih uporabljamo, avtorji vozlov pa so v glavnem neznani.

Odkrivanje novih vozlov ni ravno pogost pojav. V ZDA je bil leta 1950 v knjigi Planinski vozli objavljen nov vozec **Phila D. Smitha**. V istem času pa je bil v Angliji objavljen enak vozec doktorja **Edwarda Hunterja**, ki je obdržal ime angleškega avtorja. Na prvi strani ga je objavil londonski Times. Avtor članka ga je opisal kot izreden dosežek in ga primerjal z odkritjem

novega kometa. Bil pa je tudi izhodišče »našega« vozla.

Ko je arhitekt **Janez Vrhunc** iskal najenostavnejši način vezanja Hunterjevega vozla, je opazil, da se vrvi lahko prepleteta tudi drugače. In nastal je nov vozec.

Pojavi se vprašanje, kako ugotoviti, ali je nov vozec sploh nov oziroma še neodkrit. Na temo vozlov je objavljenih več knjig, najobsirnejša pa je prvič izšla leta 1944 v New Yorku - The

ANAPURNA - ZAŠČITENO OBMOČJE

ONESNAŽEVANJE HIMALAJE

Lepota okolice Sanctuarvja, osrčja Anapurne, človeka popolnoma prevzame. Z očmi, ki jih zakrivaš pred žgočim jutranjim soncem, begaš po spoštovanja vredni in strah zbujajoči areni skal in snega. Pogled na šesto najvišjo goro na svetu, ki s svojo belino zareže v neskončno modro nebo, povzroči po tednu dni vzpenjanja do višine 3960 metrov, po dnevih potenja in nočeh drhtenja, silovit trepet telesa. Ko si za trenutek sam na enem izmed največjih prostranstev sveta, občutiš hkrati veselje, izčrpanost in strah. Na žalost je malo verjetno, da bi ta občutek trajal kaj več kot trenutek. Na grebenu se bo, če imaš srečo, prikazal soplezalec. Z njim boš izmenjal občutke zadovoljstva in navdušenja. Če pa te sreče nimaš, bo tvoje sanjarjenje prekinilo preklinjanje in vpitje množice obiskovalcev tega predela Himalaje.

KATASTROFA BREZ PRIMERE

Samo nekaj minut hoje z morene, kjer se ti razkrije lepota okolice, je eno izmed najvišjih slumov na svetu. To je bazni tabor pod Anapurno. Na majhni travnati zaplati med skalami stoji šest dolgih barak z valovitimi železnimi strehami, ki lahko sprejmejo do 150 gorskih popotnikov in alpinistov. V bližini je majav spomenik dvema grškima alpinistoma, štiri velike odprte jame s smetmi in več odprtih stranišč. Vsenaokoli ležijo odpadki obiskovalcev - pločevinke koka kole, piva in mineralne vode, konzerve sardin, ovitki testenin in čokolad, filmske kasete in toaletni papir.

Ashlev Book of Knots avtorja **Clifforda W. Ashleva**. V zadnji, tretji izdaji te knjige leta 1989, kjer je med 3800 vozli objavljen tudi Hunterjev, Janezov vozlel ni objavljen. In tako smo dobili prvi slovenski vozlel, imenovan po njegovem avtorju.

Avtor, sicer tudi oblikovalec, je zadovoljen z estetikom novega vozla, ki je urejen in ima popolno simetrično obliko. Sicer pa je njegov vozlel pravi vozlel. Na oddelku za tekstilno tehnologijo

V Himalaji skoraj povsod naletiš na toaletni papir - ali je zmečkan pod kamenjem ali visi z grmovja ali pa se z njim poigravajo vrtinci vetra. To je le en vidik omadeževanja gorskega okolja, za kar so nedvomno odgovorni gorniki in alpinisti. Nepalci pač nikoli ne uporabljajo toaletnega papirja, temveč mrzlo vodo in levo roko. Varuhi narave zahtevajo tak postopek tudi od drugih obiskovalcev. Ta radikalna zahteva po spremembi navad zahodnjakov je posledica zelo onesnaženega okolja v Himalaji. Vendar so iztrebki in odpadki samo del najbolj vidnih problemov onesnaževanja okolja.

Himalaja - streha sveta je začela tako rekoč razpadati. Vsako leto Nepalci posekajo tri odstotke svojih gozdov. To pomeni, da drevesa izsekajo na 400000 hektarih zemlje. Letno zaradi tega erodira od 12 do 30 milijonov ton vrhnje plasti zemlje. Če se bo tempo izsekavanja in erozije nadaljeval v dosedanjem obsegu, bo dežela soočena z ekološko in človeško katastrofo brez primere.

V tridesetih letih se je prebivalstvo v Nepal podvojilo. Lansko leto je doseglo skoraj 18 milijonov in pol. Hkrati se je število turistov na leto povzpelo od 6 tisoč na več kot 250 tisoč. Gozdove izsekavajo za pridobivanje kurjave in oglja (les predstavlja 96 odstotkov vse nepalske energije) ter za pridobivanje novih površin plodne zemlje. Vse večje potrebe po pridelkih silijo kmetovalce, da uporabljajo umetna gnojila in pesticide, med drugim tudi tiste, ki so jih na zahodu že zdavnaj prepovedali. Tradicionalna terasasta polja so mnogokje popasle ovce,

ljubljske Univerze so trdnost tudi izmerili. Poskuse je vodil **mag. Franci Sluga**, sodelovala pa sta tudi konstruktorja jadrnic **brata Jakopin**.

Pri poskusih se je izkazalo, da novi vozlel ni boljši od že znanih, je pa popolnoma uporaben in ne dela težav niti začetniku. Uporabljajo ga lahko mornarji, alpinisti, jamarji, ribiči ali taborniki. Posebno primeren je za vezanje vrvi različnih debelin in materialov.

Po maksimalni obremenitvi, to je pred pretrgom vrvi, se težje razveže kot nekateri najboljši in najpogostejše uporabljani vozli. V primerjavi s Hunterjevim in večino drugih pa je enak.

Arhitekt Vrhunc svojemu odkritju ne pripisuje posebnega pomena; pomeni mu predvsem osebno zadovoljstvo. Vesel je, da imamo Slovenci zdaj že svoj »registriran« vozlel, s čimer se lahko pohvali le malo držav.

